

В. В. Олійник

ФЕНОМЕН ФОРМУВАННЯ УПРАВЛІНСЬКОЇ ЕЛІТИ У ПАРАДИГМІ НЕПЕРЕРВНОЇ ОСВІТИ

Про управлінську еліту взагалі та про формування управлінської еліти зокрема

**Ти - велика людина, якщо ти є тим чинником,
який забезпечує правильні дії суспільства.**

Елеонора Рузвельт

У статті на основі аналізу сучасних тенденцій та особливостей управлінської еліти у суспільстві розкривається проблема формування даної категорії еліти як феномен у парадигмі неперервної освіти. Обґрунтовується необхідність удосконалення системи підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації керівних кадрів.

Ключові слова: *неперервна освіта, парадигма, професіоналізм, управлінська еліта, формування.*

Дозволимо нагадати, що *управлінська еліта* — це певна частина суспільства (найбільш впливова, така, що посідає найвищі позиції, складається з авторитетних, спеціально підготовлених людей), яка керує здійсненням соціально-економічних процесів, працює в певних організаціях та має назву “правляча меншість”.

Сьогодні для нашого суспільства характерною є ситуація, коли еліта, не маючи науково обґрунтованої парадигми розвитку країни, достатньої управлінської компетентності, лідерських та моральних якостей, спробувавши переваги привілейованого становища без зворотного зв'язку, щонайменше перетворюється на обмежену групу бюрократів та політичних демагогів.

Особливістю управлінської еліти в Україні є її відчуженість від інтересів людей, яким вона повинна служити і які делегували їй право управляти своєю діяльністю. Ціла низка інших ментальних особливостей наших співвітчизників серйозно ускладнює організацію управління в нашій країні. Така ситуація потребує особливої уваги не лише до формування якостей керівних кадрів, а й створення теорії управління і формування нової управлінської культури в організаціях.

Для зміни ситуації в країні необхідно звернути увагу на вдосконалення усієї політики управління людськими ресурсами, виокремивши такий важливий її складник як формування управлінської еліти. Йдеться про розбудову системи становлення нової управлінської культури в управлінських структурах та організаціях, де похідним джерелом є саме заклади освіти, у яких починається формування управлінської еліти. У межах цієї системи вдасться розпочати створювати справжню управлінську еліту для трьох сфер організації суспільства: економічної, культурної та політичної, але все ж таки насамперед — економічної. Сформувати цю нову важливу верству за умов сучасної технократичної культури (без чіткого зворотного зв'язку) навряд чи можна. Ситуацію потрібно змінювати.

Проблема еліти не є новою в сучасній літературі. Навіть виникла ціла наука “елітологія”, у межах якої особливе місце посідають питання сутнісних характеристик еліт. Так, у роботах Г. К. Ашина та Є. В. Охотського, М. А. Павловського, О. О. Паутова, Т. П. Вернігора, О. П. Якубовського, О. В. Гаман-Голутвіної та інших зроблено аналіз факторів та принципів елітостворення та її функціонування. Однак порівняно мало авторів приділяють увагу саме механізму формування справжньої та дієвої (ціннісної) еліти в суспільстві.

© В. В. Олійник, 2013

Про проблему формування управлінської еліти в Україні

На початку ХХІ століття було зроблено перші спроби розв'язувати проблему формування управлінської еліти в Україні та інших східнослов'янських державах з урахуванням нашої ментальності та необхідності її зміни чи перетворення на основі застосування в організаціях жорстко-демократичної культури цільового управління. У межах цієї культури під впливом жорсткого зворотного зв'язку за результатами праці та поведінки особистості в соціумі здійснюється природний відбір ціннісної (а не функціональної) еліти всередині організації.

Формування управлінської еліти повинно здійснюватися паралельно із формуванням гармонійно розвинутої особистості (освіченої, творчої, моральної, фізично здорової). Це важливо для самореалізації особистості як у сім'ї, так і в трудовому колективі. Другий постулат — процес формування управлінської еліти починається у дитинстві (в родині), далі здійснюється в системі освіти і триває в організаціях за містом трудової діяльності. Третій — навчання основам формування управлінської еліти в Україні важливе для всіх суспільних верств.

Управлінську еліту слід розглядати в трьох системах суспільства — політичній, економічній, культурній.

У політичній системі до управлінської еліти належать керівники держави, міністерств та державних комітетів, члени парламенту, керівники обласних та районних адміністрацій, представники районних, міських та обласних рад народних депутатів.

До управлінської еліти в економічній сфері належать насамперед керівники підприємств, фірм, компаній, акціонерних товариств, а також керівники відповідних міністерств та комітетів. Це також політична еліта.

До управлінської еліти в культурній сфері належать ректори ВНЗ, директори технікумів, коледжів, шкіл, ліцеїв, гімназій, ПТУ, завідувачі дошкільних та позашкільних навчальних закладів, керівники міського, районного та обласного департаментів освіти і культури, керівники відповідних міністерств, голова і члени парламентського комітету з питань освіти і науки, президенти Академій наук та інші.

Якщо керівник має стратегічний план, знає, як організувати діяльність людей задля досягнення стратегічних цілей (залежно від посади визначається і масштаб керівництва), має спеціальні здібності для керівної діяльності, а також достатній рівень моральних якостей (що базуються на повазі до людини та природи) і здоров'я, він є представником справжньої еліти. На жаль, сьогодні більша частина управлінської еліти є такою за посадою, а не за сутнісними характеристиками, тобто це псевдоеліта. Очевидно, якщо включити механізм зворотного зв'язку в системі управління через оцінювання результатів діяльності таких керівників та взаємовідносин у колективі, процес очищення від псевдоеліти почне здійснюватися закономірно.

Труднощі в організації управління діяльністю вітчизняних працівників приводять у наш час до необхідності формувати культуру цільового управління в усіх без винятку організаціях, а також (що надзвичайно важливо) в закладах освіти всіх ступенів, починаючи від дошкільних.

Ключові характеристики державного управління – ступінь його ефективності і стабільності, залежить від безлічі обставин, сукупність яких досить повно розкривається в трьох визначальних аспектах: стосунки між політичною елітою і суспільством, стосунки на елітарному рівні та стосунки в суспільстві.

Аналізуючи особливості політичної еліти України, можна зазначити присутність ознак його негативних характеристик, які притаманні суспільствам у перехідному періоді:

- переважання особистих і групових інтересів в поведінці представників політичної еліти над інтересами суспільними;
- відносно низький рівень професійної підготовки значної частини політичної еліти, відсутність необхідного справжній еліті стратегічного мислення;
- низька ефективність політико-управлінської діяльності в цілому і якості схвалюваних політичних рішень зокрема;
- невміння домовлятися, узгоджувати інтереси;
- відчуження політичної еліти від суспільства, поглиблення соціального розриву між її представниками і пересічними громадянами.

Перспективи дослідження полягають у розробленні конструктивних, ефективних взаємозв'язків елементів системи пошуку та добору кадрів, процесів управління, механізму вдосконалення управлінської системи, яка прагне до рівноваги з метою самозбереження; подальшому впровадженні науково обґрунтованої державної кадрової політики, органічним і важливим елементом якої є нормативно врегульована процедура добору кадрів, формування кадрового резерву, удосконалення побудови та дієвості процесів професіоналізації державного управління з метою забезпечення високої ефективності й результативності функціонування цього суспільного інституту.

Соціальна стабільність суспільства обумовлює безперервну асиміляцію від мас до еліти. Сучасній еліті властива соціальна мобільність, що поширює соціальну базу формування еліт. Необхідною умовою для сталості системи еліт є певне їх поновлення. В той же час сама структура системи еліт може охарактеризуватися як динамічна, змінна структура. Серед елементів таких систем знаходиться особа, яка має набір певних особистих якостей, ступінь переваг, що виокремлює його з оточення людей. Це енергія, розум і характер, мужність, особистий вплив та авторитет. Необхідне більш глибоке, масштабне та нестандартне мислення, можливість швидко знаходити вихід із певних ситуацій, а якісна перевага полягає у продуктивності ідей, вмінні уникати конфліктів або розв'язувати їх, мати "підхід" до людей, до їхніх проблем, що потребують вирішення.

Для формування творчої індивідуальності професіонала-лідера потрібні ресурси. Професіонал не може стати компетентним сам по собі. Вирізняють особисті та зовнішні ресурси. *Особисті ресурси*: фізіологічні; загальні знання, вміння, порозуміння; професійне оточення: вміння прилаштуватися; процедури: вміння роботи, діяти; оперативні вміння; пізнавальні здібності; вміння спілкуватися, жити; культура. *Зовнішні ресурси*: мережа взаємин; банки даних; документація; доступ до експертів; доступні засоби зв'язку: комп'ютер, Fax, Internet, E-mail та інше.

Професіоналізм, чи професійна компетенція, – це комбінація між різними чисельними знаннями та вміннями, залежить від багатства його оточення, від можливостей доступу до цих засобів, ресурсів. Спроможність комбінувати засоби та ресурси – це здібність людини підвищувати свою компетенцію, розвивати творчість.

При цьому виокремлюють різні засоби, знання та вміння: загальні знання: поняття, вміння, які дозволяють зрозуміти проблему, феномен, що не залежить від контексту роботи; спеціальні знання в професійному оточенні: контекст роботи, правила управління, культура організації: соціальні правила, організація установи та інше.

Нашому суспільству, нашій державі необхідний сталий розвиток. Термін "сталлий розвиток" прийнятий як офіційний український відповідник англійському терміну "sustainable development". Відповідно до найбільш поширеного визначення, що було дане у 1986 році у доповіді ООН Комісії Брунтланд, сталий розвиток має "*задовольняти потреби сучасності, не ставлячи під загрозу здатність майбутніх поколінь задовольняти свої потреби*". Тотальна глобалізація соціальних та економічних процесів зму-

шує звернути увагу, по-перше, на розгляд дійсних процесів, визначити чинники цих перетворень. Глобальні процеси мають характер невідновлюваності, оскільки охоплюють безпосередньо продуктивні сили та структуру економіки. Реструктуруючі сили мають взаємопов'язаний і взаємовпливовий, тобто інтерактивний характер.

Серед широкого кола питань, актуальних для сьогодення, залишається проблема формування кадрового потенціалу управлінської еліти, створення дієздатної, конструктивної державної служби, спроможної забезпечити вирішення національних завдань і стати ефективним організаційно-правовим, управлінським інструментом у проведенні державної політики. Особливістю сучасного трансформаційного періоду в державному управлінні є перехідний стан державної служби, масштабність перетворень якої сьогодні явно не усвідомлено або принижується.

Ефективність державного управління цілком залежить від того, наскільки розумно використовуються професійні можливості людей, наскільки продумано здійснюється кадрова політика щодо управління як явними, так і потенційними професійними можливостями, фаховим рівнем персоналу державної служби.

Але найбільш вагоме значення для управління державою має професіоналізм тих, хто приймає стратегічні рішення щодо розвитку держави й суспільства та організовує їх виконання, тобто професіоналізм найвищих посадових осіб у системі державного управління.

Загальновідомим також є ставлення до знання як до найважливішого для суспільства і для окремої людини чинника, що начебто здатний розв'язати всі проблеми, тобто в усьому світі вища освіта перестає бути просто способом підготовки фахівців для різноманітних сфер діяльності, а дедалі більше перетворюється на обов'язковий етап розвитку особистості і стає безперервною, а система неперервної освіти трактується в наш час як нова соціально-педагогічна парадигма, *“формування якої об'єктивно зумовлене усім соціально-економічним і суспільним розвитком під впливом глобалізаційних та інтеграційних процесів, якими характеризується сучасний цивілізаційний розвиток. Вона покликана і здатна забезпечити сучасний рівень професійної підготовки фахівців, послідовність і взаємоузгодженість формування професійного мислення як основи професійної культури”* [7].

У зв'язку з цим, зміст підготовки майбутньої управлінської еліти має бути спрямований на формування управлінської компетентності, а саме на розвиток таких її компонентів:

◇ мотиваційного, що сприяє формуванню мотиваційної сфери, який спонукає особистість до управлінської діяльності, спрямовує її на успіх, на ефективний результат;

◇ когнітивного, що спрямований на оволодіння сукупністю науково-теоретичних та науково-практичних знань про управлінську діяльність взагалі;

◇ діяльнісного, що спрямований на оволодіння сукупністю управлінських навичок, вмінь, які забезпечують процес здійснення управлінської діяльності й прийняття управлінських рішень;

◇ особистісного, що спрямований на оволодіння сукупністю особистісних та професійно важливих якостей, які виявляються в індивідуальному стилі управління тощо.

Аналіз сучасних тенденцій у сфері формування управлінської еліти дозволяє нам зробити такі узагальнення:

- управлінська еліта – це необхідний елемент соціальної структури сучасного суспільства, її основна функція полягає в розробленні стратегії управління суспільними процесами;

- серед якостей, які характерні для управлінської еліти, найбільше значення в сучасному суспільстві мають владні можливості, багатство, знання, компетентність, соціальний стан;
- представники еліти, як правило, мають найвищі статусні позиції в системі стратифікації сучасного суспільства;
- у сучасному суспільстві саме сфера соціальної діяльності (і її результативність), а не соціальне походження людини має найчастіше вирішальне значення для визначення його місця в еліті;
- управлінські еліти сучасного суспільства – це структуровані соціальні утворення, які складаються з різних груп, і можуть бути впорядковані за ступенем значущості в суспільстві, положення членів управлінської еліти в її ієрархії, визначається як за індивідуальним статусом у даній елітній групі, так і за взаєминами з неелітними соціальними групами;
- у сучасному суспільстві можливе не тільки вертикальне просування людей в управлінську еліту (з неелітних груп), а й горизонтальне переміщення з однієї елітної групи в іншу (наприклад, з наукової еліти в політичну).

В реаліях сьогодення нового змісту набувають вимоги до підготовки управлінської еліти. Якщо раніше в процесі такої підготовки акцент робився на засвоєнні управлінцями певної системи професійних знань, то сьогодні на перший план висуваються завдання розвитку особистості працівника сфери державного управління відповідно до його індивідуальних якостей, формування гуманних засад професіоналізму, підвищення його соціально-психологічної компетентності, культури праці тощо.

Професійне навчання керівного персоналу сьогодні є одним із першочергових завдань, без вирішення якого неможливо забезпечити ефективність державного управління, зробити реальним входження України до спільноти провідних європейських держав. У зв'язку з цим особливо важливого значення набуває вдосконалення системи підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації керівних кадрів.

Отже, підсумовуючи викладене, пріоритетними механізмами формування нової управлінської еліти та її впливу на кадровий потенціал на сучасному етапі варто назвати формування управлінської еліти на основі сучасної національної моделі суспільного розвитку відповідного державного мислення кадрів.

Список літератури. 1. *Ашин Г. К.* Курс элитологии / Г. К. Ашин, Е. В. Охотский; Росс. академия гос. службы при президенте РФ; Московский гос. ин-т междунар. отношений МИД РФ. — М.: ЗАО “Спортакадемпресс”, 1999. — 368 с. 2. *Гончарук Н.* Формування вищої політико-управлінської еліти України / Н. Гончарук, Н. Артеменко // Актуальні проблеми державного управління: зб. наук. _р_. — Д.: ДРІДУ НАДУ, 2005. — Вип. 3 (21). — С. 96. 3. *Дмитренко Г. А.* Стратегический менеджмент: целевое управление персоналом организаций / Г. А. Дмитренко. — К.: МАУП, 2006. — 224 с. 4. *Кремень В. Г.* Інтелектуальна еліта в контексті людиноцентризму / В. В. Кремень [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www3.znannya.org.ua/node/86/> 5. *Павловський М. А.* Стратегія розвитку суспільства: Україна і світ (економіка, політологія, соціологія): монографія / М. А. Павловський. — К.: Техніка, 2001. — 312 с. 6. *Паутов А. А.* Элита и элитогенез / А. А. Паутов, Т. П. Вернигора. — М.: МГАПИ, 2000. — 126 с. 7. *Тимошенко І. І.* Формування системи навчання впродовж життя – стратегічний напрямок модернізації освіти / І. І.Тимошенко, О. І. Тимошенко // Європейський університет. Болонський процес. Проблеми модернізації освіти України в контексті Болонського процесу: матеріали І Всеукр. наук.-практ. конф. / — К., 2004. — С. 18. 8. *Якубовський О. П.* Кадри, еліти, лідерство / О. П. Якубовський. — Одеса: Митець, 2002. — 172 с.

Bibliography (transliterated): 1. Ashin G. K. Kurs jelitologii / G. K. Ashin, E. V. Ohotskij; Ross. akademija gos. sluzhby pri prezidente RF; Moskovskij gos. in-t mezhdunar. otnoshenij MID RF. — M.: ZAO «Sportakadempres», 1999. — 368 s. 2. Goncharuk N. Formuvannja vishhoї politiko-upravlins'koї eliti Ukraїni / N. Goncharuk, N. Artemenko // Aktual'ni problemi derzhavnogo upravlinnja: zb. nauk. r.. — D.: DRIDU NADU, 2005. — Vip. 3 (21). — S. 96. 3. Dmitrenko G. A. Strategicheskij menedzhment: celevoe upravlenie personalom organizacij / G. A. Dmitrenko. — K.: MAUP, 2006. — 224 s. 4. Kremen' V. G. Intelektual'na elita v konteksti ljudino centrizmu / V. V. Kremen' [Elektronnij resurs]. — Rezhim dostupu: <http://www3.znannya.org.ua/node/86/> 5. Pavlovs'kij M. A. Strategija rozvitku suspil'stva: Ukraїna i svit (ekonomika, politologija, sociologija): monografija / M. A. Pavlovs'kij. — K.: Tehnika, 2001. — 312 s. 6. Pautov A. A. Jelita i jelitogenez / A. A. Pautov, T. P. Vernigora. — M.: MGAPI, 2000. — 126 s. 7. Timoshenko I. I. Formuvannja sistemi navchannja vprodovzh zhittja — strategichnij naprja-mok modernizacii osviti / I. I. Timoshenko, O. I. Timoshenko // Єvropejs'kij universitet. Bolons'kij proces. Problemi modernizacii osviti Ukraїni v konteksti Bolons'kogo processu: materiali I Vseukr. nauk.-prakt. konf. / — K., 2004. — S. 18. 8. Jakubovs'kij O. P. Kadri, eliti, liderstvo / O. P. Jakubovs'kij. — Odesa: Mitec', 2002. — 172 s.

УДК 37.08

В. В. Олейник

ФЕНОМЕН ФОРМИРОВАНИЯ УПРАВЛЕНЧЕСКОЙ ЭЛИТЫ В ПАРАДИГМЕ НЕПРЕРЫВНОГО ОБРАЗОВАНИЯ

Об управленческой элите вообще и о формировании управленческой элиты в частности

В статье на основании анализа современных тенденций и особенностей управленческой элиты в обществе раскрывается проблема формирования данной категории элиты как феномен в парадигме непрерывного образования. Обосновывается необходимость усовершенствования системы подготовки, переподготовки и повышения квалификации руководящих кадров.

Ключевые слова: непрерывное образование, парадигма, профессионализм, управленческая элита, формирование.

UDC 37.08

V. Oliynyk

THE PHENOMENON OF FORMING OF MANAGING ELITE IN THE PARADIGM OF LIFELONG LEARNING

On the managerial elite in general and about the formation of the managerial elite in particular

The article is based on an analysis of current trends and features of the managing elite in society reveals the problem of forming of the elite category as a phenomenon in the paradigm of lifelong learning. The necessity of improving the system of training, retraining and professional development of staff is grounded in the article.

Keywords: lifelong learning, paradigm, professionalism, managing elite, the process of forming.

Стаття надійшла до редакційної колегії 7.06.2013

В.Н. Бабаев

СОЗДАНИЕ БИРЖИ ИНТЕЛЛЕКТУАЛЬНОЙ СОБСТВЕННОСТИ В СФЕРЕ НАУКИ И ОБРАЗОВАНИЯ

В статье обоснована необходимость создания биржи интеллектуальной собственности в сфере науки и образования, раскрыта ее сущность и специфика. Уточнено содержание понятий “информация”, “постиндустриальное общество”, “знание”, “образование”, “авторское право”, “интеллектуальная собственность”, “биржа”.

Ключевые слова: биржа, интеллектуальная собственность, наука, образование, авторское право.

В современном постиндустриальном обществе информация и знания, на ней основанные, давно превратились в объекты купли-продажи, которые обладают своей ценностью и конкурентными преимуществами как для отдельного индивида или организации, так и целого города, региона и даже страны.

Подобное отношение к *информации*, под которой будем подразумевать сведения, передаваемые людьми устным, письменным или другим способом с помощью знаков, условных сигналов и технических средств [1], на практике сформировалось давно, однако его теоретическое оформление произошло только во второй половине XX ст.

В частности, появление теорий “индустриального” и “неоиндустриального” общества, которые постулировали особую роль науки и технологий в качестве важнейших элементов формирования и функционирования механизма социально-экономического развития общества, государства и человеческой цивилизации, тесно связано с именами Дж. Гэлбрейта [2] и У. Ростоу [3] и датируется 60-и годами прошлого столетия.

Теория “постиндустриального общества” Д. Белла, появившаяся в 70-е годы XX ст., основывалась на концептуальных положениях роста значимости знаний, профессиональной стратификации, интеллектуальномких технологий, превалировании роли услуг над товарами [4].

В различных концепциях “постиндустриального общества”, выдвинутых в 60-70-е годы XX ст. З. Бжезинским, Г. Каном, А. Туренном, Э. Тоффлером [5] и другими, в качестве основы поступательного развития общества рассматривается смена различных технологических эпох, а также отраслевое и профессиональное разделение труда. Ведущую роль при этом приобретают сфера услуг, наука и образование. Корпорации уступают главенствующие позиции университетам и экспертно-аналитическим исследовательским центрам, а бизнесмены – ученым и профессиональным высококвалифицированным специалистам.

В 80-е годы концепция “постиндустриального общества” получила свое дальнейшее развитие в теориях, которые рассматривали производство, распределение и потребление информации в качестве важнейшей основы развития современного общества, в том числе: “информационного общества” (Е. Масуда, Дж. Нейсбит, Т. Умесао, Дж. Ходжсон), “экономики знаний” (Ж. Сапир), “индустрии знаний” (Т. Махлуп), “электронно-цифрового общества” (Д. Танскотт).

Что касается самого “постиндустриального общества”, то согласно трактовке американского социолога Д. Белла, который ввел этот термин в научный оборот, оно

© В.Н. Бабаев, 2013

представляет собой “общество, в экономике которого произошел сдвиг приоритета от производства товаров к производству услуг, проведению исследований, организации системы образования и повышения качества жизни. ... В котором класс технических специалистов стал основной профессиональной группой и, что наиболее важно, в котором внедрение инноваций в значительной степени зависит от достижений теоретического знания” [4].

Сегодня, когда в нашей стране еще возникают сомнения по поводу того, являются ли знания, полученные в процессе обучения в школе или вузе, товаром и, соответственно, объектом рыночных отношений, в развитых странах мира очевидность этого постулата была осознана еще в середине прошлого века.

Знания, образование – это двигатели развития современного информационного общества, в котором они являются одновременно и целью, и средством ее достижения.

Знание как форма существования и систематизации результатов познавательной деятельности человека, объективизируемая знаковыми средствами языка [1], является, как правило, результатом образования.

В свою очередь, *образование* – это процесс развития и саморазвития личности, связанный с овладением социально значимым опытом человечества, воплощенным в знаниях, умениях, творческой деятельности и эмоционально-ценностном отношении к миру [1].

Основной путь получения образования - систематизированных знаний и навыков лежит в обучении и самообразовании.

Знания, приобретаемые современным студентом в процессе обучения в ВУЗе, с точки зрения рыночной экономики являются товаром, который производит коллектив научно-педагогических работников конкретного ВУЗа. Эти знания, как и любая информация, могут быть представлены в материальном виде: печатных и электронных учебно-методических пособий, монографий, справочной литературы, учебных программ дисциплин, а также специализированного программного обеспечения и пр.

Теоретически автор или коллектив авторов этих материализованных знаний обладают всеми правами на их использование, распространение и т.д., и эти права гарантируются действующим национальным законодательством, а также регулируются международными конвенциями по охране авторских прав, в частности Международной конвенцией об учреждении Всемирной организации интеллектуальной собственности.

Однако практически авторские права в нашей стране не соблюдаются.

Авторское право, по сути, это раздел гражданского права, который регулирует отношения, связанные с созданием и использованием произведений науки, литературы и искусства, выраженных в устной, письменной или иной объективной форме, допускающей их воспроизведение. Авторские права относятся к числу объектов интеллектуальной собственности и распространяются на произведения как изданные, так и не изданные [1].

В свою очередь, *интеллектуальная собственность* представляет собой нематериальные продукты творческой деятельности человека (коллектива) в научной, производственной, литературной области и в сфере искусства. Объекты интеллектуальной собственности подлежат правовой защите, а экономическое пространство с объектами интеллектуальной собственности – правовому регулированию Гражданским, Хозяйственным, Криминальным, Таможенным кодексами Украины [6].

Согласно постановлению Кабинета Министров Украины от 4 апреля 2000 г. №601, в составе Министерства образования и науки Украины создан Государственный департамент интеллектуальной собственности. На эту государственную структуру возложены функции по обеспечению защиты интеллектуальной собственности, гарантированной ст. 54 Конституции Украины и Законом Украины «Об авторском праве и смежных правах» от 1993 г.

На первый взгляд, необходимая нормативно-правовая база уже давно создана. Однако, если проанализировать ситуацию, сложившуюся на “черном рынке” интеллектуальной продукции, который сегодня, благодаря стремительному развитию и доступности информационно-коммуникационных технологий, разместился в интернете, понятие “авторское право” или “интеллектуальная собственность” приобрело второстепенное значение в отношении таких понятий как “доступность”, “оперативность”, “дешевизна”.

В итоге, сложилась парадоксальная ситуация, когда реализаторами знаний как товара на рынке интеллектуальной продукции, нарушая авторские права, а также международное и отечественное законодательство, становятся лица, не имеющие абсолютно никакого отношения ни к их созданию, ни к тем, кто их производит.

Изменить подобное положение вещей возможно только благодаря выработке и соблюдению общих правил игры всеми участниками рынка интеллектуальной собственности – производителями, продавцами, покупателями, пользователями, посредниками и т.д. Их согласованные и скоординированные совместные действия, направленные на легализацию себя и своих действий, позволят сделать систему рыночных отношений более регулируемой, прогнозируемой, а сам рынок – цивилизованным.

Одной из институциональных форм легализации и координирования действий на взаимовыгодной основе может стать создание биржи интеллектуальной собственности в сфере науки и образования.

Традиционный формат *биржи* как формы регулярно действующего оптового рынка, на котором, согласно стандартам и образцам, выставляются на торги товары (товарная биржа), ценные бумаги (фондовая биржа), иностранная валюта (валютная биржа) или же рабочая сила (биржа труда) [1], интересен прежде всего как пример организации процесса торгов и привлечения участников.

Но, с другой стороны, оптовый характер продаж в отношении интеллектуальной продукции в реальности будет очень сложно соблюсти, также как и не совсем оправданным будет являться допуск к торгам исключительно крупных коллективных участников, который, например, практикуется на официальных фондовых биржах.

Это же может относиться и к узкоспециализированному профилю биржи. Так, несложно спрогнозировать, что задействованность биржи в сфере исключительно образования будет незначительной по причине недостаточной развитости на сегодняшний день рынка интеллектуальной собственности касательно образовательных услуг.

В связи с этим, спектр представляемой на бирже интеллектуальной продукции можно расширить за счет включения в него отечественных и зарубежных научных разработок, имеющих отношение на первом этапе к профилям тех специальностей (технических, экономических и пр.), обучение по которым производится в ВУЗах страны. В дальнейшем подобное расширение можно будет производить за счет любых запатентованных научных открытий, изобретений и пр.

В целом, биржа может рассматриваться как своего рода институциональное проявление, официальное признание и подтверждение существования длительных, стабильных рыночных отношений в определенной сфере человеческой деятельности.

Однако, поскольку в статье рассматривается несколько иная цель, создание биржи как раз наоборот должно способствовать ускоренному формированию рынка интеллектуальной собственности в сфере науки и образования.

На нынешнем этапе выдвижения идеи и с учетом ограниченного объема данной публикации следует остановиться лишь на некоторых особенностях биржи интеллектуальной собственности, раскрывающих ее специфику.

Биржа является виртуальной, однако при этом она должна пройти все необходимые этапы официальной регистрации и в своей деятельности руководствоваться исключительно положениями действующего законодательства.

Биржа в своей работе тесно взаимодействует с профильным министерством, а также другими органами государственной власти в сфере науки и образования.

Чтобы идея организации биржи в ходе ее реализации не превратилась в создание рядового интернет-аукциона, на этапе планирования в обязательном порядке следует предусмотреть создание в структуре биржи аналитического подразделения, которое бы занималось анализом результатов торгов, конъюнктуры рынка интеллектуальной собственности, прогнозированием тенденций развития в научной и образовательной сферах. Это подразделение работало бы параллельно с экспертным, главной задачей которого бы стала регистрация, оценка и подтверждение степени уникальности, инновационности, а также соблюдения авторских прав выставляемой на бирже интеллектуальной продукции. Таким образом, биржа в этом качестве может выступать в роли институциональной структуры по защите авторских прав, а также стать открытой площадкой, предоставляющей равные возможности в практической реализации (трансферте) научных и образовательных открытий и разработок.

Что касается выставляемой на торги продукции, то следует учитывать тот факт, что покупатель будет заинтересован в приобретении не столько интеллектуальной продукции в готовом материализованном виде, сколько авторских прав на нее, поскольку именно права являются наиболее востребованным объектом купли-продажи в современном информационном обществе.

Немаловажным также является четкое определение категорий участников в системе биржевых торгов: кого считать покупателем, продавцом и посредником, при этом предполагая наличие различных уровней доступа для участников согласно категориям выставляемой на продажу продукции.

Важность этого момента объясняется тем, что знания как товар и соответственно как ценность в нашей стране создаются, апробируются и внедряются непосредственно на производстве, в лучшем случае эту цепочку дополняют НИИ и подобные им экспертно-аналитические структуры. ВУЗ как таковой производит не знания, а технологии, техники, методики их передачи, адаптации, усвоения, накопления, проверки и т.д. Являясь производителем и продавцом технологий обучения, вуз практически не производит новых знаний, т.е. информации, имеющей научную, прикладную или какую-либо иную ценность (о чем, в частности, свидетельствуют данные о количестве научных открытий и изобретений, а также соответствующих патентов, приходящихся на долю ВУЗовской науки в нашей стране) [7]. Впрочем, как и практических навыков и умений, которые преподаватели ВУЗа пытаются выработать у своих студентов, не имея при этом прямого постоянного контакта с производственной сферой. В этом отношении любой отечественный ВУЗ сегодня является скорее посредником между реальным сектором национальной экономики как производителем и студентами, аспирантами как потребителями востребованных на рынке труда знаний, навыков и умений.

Создаваемая биржа может выступить и в качестве своего рода полигона для апробации идеи целевой подготовки квалифицированных специалистов под заказ. Поскольку нынешняя биржа труда не предоставляет такой возможности, то с этой целью необходимо инициировать внедрение практики формирования, посредством создаваемой биржи интеллектуальной собственности, корпоративных целевых заказов на подготовку на долгосрочной основе дипломированных специалистов (начиная, к примеру, с третьего курса) для предприятий и организаций государственного и частного секторов.

Также можно предусмотреть возможность частичного дополнения создаваемой биржи элементами биржи труда с предоставлением услуг по трудоустройству выпускников ВУЗов Украины. Современные украинские ВУЗы, за редким исключением, обеспечивают лишь номинальное, а не реальное трудоустройство своих выпускников, что в нынешних условиях вполне логично и оправдано.

В модели высшего образования советского образца, когда студенты обучались исключительно за счет средств государственного бюджета или по направлению от предприятий и организаций, вуз обеспечивал первым рабочим местом каждого своего выпускника, направляя его в принудительном порядке именно в те районы и на те предприятия страны, где высококвалифицированная рабочая сила была наиболее востребована. При этом выпуск дипломированных специалистов соответствовал государственному заказу на них, никогда его не превышая.

В современных условиях окончательного оформления рыночной конъюнктуры функционирования и развития системы высшего образования в Украине именно носитель знаний является их продавцом на рынке труда. Трудоустройство выпускника ВУЗом сегодня является очевидным рудиментом, атавизмом советской модели высшего образования.

ВУЗ в качестве реализатора знаний может выступить в отношении только собственных студентов и слушателей. Однако на рынке труда именно выпускники, вне зависимости от срока давности получения ими высшего образования, являются подлинными носителями и продавцами знаний как важной составной части квалификации рабочей силы (работодатель на рынке труда при этом приобретает не знания в чистом виде, а рабочую силу, ими обладающую).

Биржа в этом качестве будет выступать в роли точного индикатора, способного определить рыночную востребованность тех или иных специальностей, а также качество подготовки выпускников каждого конкретного ВУЗа, что нынешняя биржа труда осуществить не в состоянии.

Апробировать проект создания биржи следует путем разработки и внедрения пилотного проекта на базе одного из технических ВУЗов Харькова. Именно технического, поскольку это позволит оперировать более широким спектром выставляемых на торги научных разработок по профилю тех технических специальностей, подготовка по которым проводится в отечественных ВУЗах. Кроме того, именно технические ВУЗы, как правило, являются новаторами в сфере разработок прикладных технологий преподавания, а выпускники с высшим техническим образованием – наиболее востребованы на современном рынке труда.

Первоначально это может быть создание в структуре вуза учебного тренингового центра “Биржа интеллектуальной собственности”, к работе которого следует привлечь студентов экономических специальностей, организовав, таким образом, их практическую подготовку.

В завершение следует подчеркнуть, что открытыми в этой публикации остались вопросы, связанные с финансированием создания и функционирования биржи, с формированием цены на продукцию и распределением прибыли, с комплектованием штата ее работников, с наполнением торговых фондов, с процедурой проведения торгов и многие другие, ответить на которые нам еще предстоит.

Однако уже сегодня можно спрогнозировать те позитивные сдвиги, которые произойдут в связи с открытием биржи.

Так, реальное соблюдение и защита авторских прав, как во всех цивилизованных странах мира, позволит отечественным интеллектуалам более уверенно браться за разработку научной темы или написание учебного пособия.

Начатая глобальная война с интеллектуальным пиратством, и главное – плагиатом, позволит отечественной науке и высшей школе в ближайшем будущем навсегда избавиться от этих позорных и порочащих явлений.

Создаваемый пример официальной продажи интеллектуального продукта будет активно стимулировать проявление креативного, творческого подхода, инновационного мышления научно-педагогических работников ВУЗов, отечественных ученых в выполнении стоящих перед ними производственных заданий.

Повышение престижности труда ученого, преподавателя, изобретателя будет непосредственно сопряжено с финансовой составляющей, поскольку будет создана перспектива получения дивидендов за проделанную исследовательскую работу, новаторский подход или совершенное открытие.

В целом биржу интеллектуальной собственности следует рассматривать как одну из форм реальной интеграции и установления взаимовыгодного сотрудничества образования, науки и производства с созданием единого замкнутого цикла формирования и использования знаний, технологий, кадров.

Список літератури: 1. Большой энциклопедический иллюстрированный словарь / Сост. : В. В. Богатыренко, Т. И. Завязкина, Ю. С. Меженко и др. – Донецк : ООО ПКФ “БАО”, 2008. – 816 с., 16 л. : ил. 2. *Гэлбрейт Дж. К.* Экономическая теория и цели общества. – М. : “Прогресс”, 1976. – 203 с. 3. *Rostow W.W.* Politics and the Stages of Growth. – Cambridge : Cambridge University Press, 1971. – 428 p. 4. *Белл Д.* Грядущее постиндустриальное общество : Опыт социального прогнозирования. Пер. с англ. – М. : Academia, 1999. – 956 с. 5. *Тoffлер Э.* Третья волна. – М. : АСТ, 1999. – 784 с. 6. Энциклопедичний словник з державного управління / Уклад. : Ю. П. Сурмін, В. Д. Бакуменко, А. М. Михненко та ін. ; за ред. Ю. В. Ковбасюка, В. П. Трощинського, Ю. П. Сурміна. – К. : НАДУ, 2010. – 820 с. 7. Національна стратегія розвитку “Україна – 2015” / Громадське політичне об’єднання “Український форум”. – К., 2008. – 74 с.

Bibliography (transliterated): 1. Bol'shoj jenciklopedicheskiy illjustrirovannyj slovar' / Sost. : V. V. Bogatyrenko, T. I. Zavjazkina, Ju. S. Mezhenko i dr. – Doneck : ООО PKF “BAO”, 2008. – 816 s., 16 l. : il. 2. Gjelbrejt Dzh. K. Jekonomicheskaja teorija i celi obshhestva. – M. : “Progress”, 1976. – 203 s. 3. Rostow W.W. Politics and the Stages of Growth. – Cambridge : Cambridge University Press, 1971. – 428 p. 4. Bell D. Grjadushhee postindustrial'noe obshhestvo : Opyt social'nogo prognozirovaniya. Per. s angl. – M. : Academia, 1999. – 956 s. 5. Toffler Je. Tret'ja volna. – M. : AST, 1999. – 784 s. 6. Enciklopedichnij slovník z derzhavnogo upravlinnja / Uklad. : Ju. P. Surmin, V. D. Bakumenko, A. M. Mihnenko ta in. ; za red. Ju. V. Kovbasjuka, V. P. Troshhins'kogo, Ju. P. Surmina. – K. : NADU, 2010. – 820 s.

7. Nacional'na strategija rozvitku "Ukraina – 2015" / Gromads'ke politichne ob'ednannja "Ukrains'kij forum". – K., 2008. – 74 s.

УДК 37.09

В.М. Бабаєв

СТВОРЕННЯ БІРЖИ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ У СФЕРІ НАУКИ Й ОСВІТИ

У статті обґрунтована необхідність створення біржі інтелектуальної власності в сфері науки і освіти, розкрита її сутність і специфіка. Уточнено зміст понять інформація, постіндустріальне суспільство, знання, освіта, авторське право, інтелектуальна власність, біржа.

Ключові слова: біржа, інтелектуальна власність, наука, освіта, авторське право.

UDK 37.09

V. Babaiev

CREATION OF EXCHANGE OF INTELLECTUAL PROPERTY IN THE FIELD OF SCIENCE AND EDUCATION

In article necessity of creation of a stock exchange of intellectual property for science and education sphere is proved, its essence and specificity is opened. The maintenance of concepts the information, a postindustrial society, knowledge, formation, the copyright, intellectual property, a stock exchange is specified.

Keywords: market, intellectual property, science, education, copyright.

Стаття надійшла до редакційної колегії 22.01.2013

George Belan

EDUCATION FOR SUSTAINABLE DEVELOPMENT

Sustainable development is the development that aims at meeting the needs of the current generations, without compromising the possibility of future generations to satisfy their own needs. To understand this, we must be educated in this spirit. Education for sustainable development also brings new motivation for educational act, therefore giving the possibility to those involved to participate creatively in identifying the solutions and evaluating the alternatives for creating a sustainable development.

Education should be based on values, healthy values, such as responsibility, tolerance, honesty and respect for what is around us and it should accept the challenges that complexities may cause.

Keywords: *sustainable development, education, equilibrium, environment.*

1. Introductory notions

Human-nature relationship is manifested in several ways: in urban, industrial, cultural, etc life. Man, through his intervention, fundamentally changed the natural environment, in accordance with his requirements. Through the uninterrupted progress of science and technology, man has manifested his tendency – often irrational – of domination and exploitation of nature. The changes he caused over the last 200 years exceed by far the natural changes of millions of years. The need for a new approach of the human-environment-economic triad was felt necessary.

Although, initially, the sustainable development was meant to be a solution to the ecological crisis caused by the intense industrial exploitation of resources and permanent degradation of the environment and it primarily looks at preserving the quality of the environment, the concept has now expanded to the quality of life, in its complexity, and also under economic and social aspect. Also subject of the sustainable development there is the concern for justice and equity between states, not only between generations.

The essence of sustainable development of human society is given by the current and future management of its natural, energetic, material and informational resources, in relation to the objectives of economic growth and ensuring an increasingly better quality of life and environment. Most human entities aspire to achieve economic development to secure to increase the living standards and to protect and improve the environment, both for themselves and for future generations. Is, however, the concept really understood in its complexity and depth?

Each generation should carry out its tasks and must not leave them on the account of the generations to come – this is the basic idea of sustainable development. And this includes expressly the global perspective [1].

Adding the social and economic aspects makes the education for sustainable development be different from the “green” education – although this remains part of the concept. Moreover, the holistic approach of education for sustainable development sometimes involves concepts that are hardly understandable by children and youth, that is why, most often, the pedagogical process begins with ecological education. Later on, progressively, topics related to the influence of human activity on the environment may be tackled, thus completing the educational process with its economic and social elements. Ultimately, the educational

© George Belan, 2013

objective we have in mind is not to indoctrinate, but rather to prepare informed and involved citizens who are able to exercise, based on a personal reflection, their free will.

Education for sustainable development is not "just an extension of environmental education, which includes, in addition, social and economic aspects..., but it also has to be a strong element of connection between political education, global education, environmental education or health education [2]." This is an active learning process, based on values of solidarity, equality, inclusion and cooperation. It allows people move from an awareness of international development priorities and sustainable human development, by understanding the causes and effects of global issues, towards an active and informed personal involvement.

2. Sustainable development and the education for sustainable development.

I do not know if there is an exact date for the emergence of the concept of sustainable development, we know, however, that increasingly more debates and warning signs on this topic have appeared in the last thirty-forty years, especially after the energy crisis of the last century's '70s, when, for the first time, at the Conference on environment in Stockholm, it is acknowledged that human activity contributes to the degradation of the environment and endangers the future of the planet. To emphasize furthermore the importance of human-nature connection, the United Nations declared the period 2005-2014 the "**Decade of Education for Sustainable Development**". Consequently, education for sustainable development also brings new motivation for the educational act, therefore giving the possibility to those involved to participate creatively in identifying the solutions and evaluating the alternatives for creating a sustainable development.

Given the worsening of environmental tendencies, EU's economic and social challenges, coupled with the new competitive pressures and international commitments, the EU Sustainable Development Strategy identifies 7 key challenges, and also the goals, operational objectives and their corresponding actions [3]

1. Climate changes and clean energy
2. Sustainable transport
3. Sustainable consumption and production
4. Preservation and natural resources management
5. Public health
6. Social inclusion, demography and migration
7. Global poverty and sustainable development challenges.

Under this Strategy for Sustainable Development, education and training are among the main instruments of intersectoral policies.

Education is a prerequisite for the promotion of behavioural changes and supply of strategic skills to all citizens, which are necessary for achieving the sustainable development, being able to contribute to a better social cohesion.

Once the concept of sustainable development was first approved by the United Nations General Assembly in 1987, the concept of education for the support of sustainable development was also developed in parallel. The first references to this subject can be found in Chapter 36 of Agenda 21 "Promoting Education, Public Awareness and Training". This chapter has identified four ways to begin work towards Education for Sustainability [4]:

1. Improving basic education,
2. Reorienting the existing forms of education towards addressing sustainable development,
3. Developing awareness and understanding of the public
4. Providing training for all sectors of society, including the business, industry and the government.

UE Decade of Education for Sustainable Development (2005-2014) illustrates the importance given to education in the efforts aimed at achieving a sustainable development. Under the leadership of the Economic Commission for Europe (UNECE) a Regional Strategy for Education for Sustainable Development was established, in order to facilitate the introduction and promotion of Education for Sustainable Development. The Regional Strategy was developed within a participatory process which included governments, international organisations, non-governmental organisations, academic community, other interested parties (the stakeholders), being adopted within the Summit for the Economic Commission for Europe of the United Nations (UNECE) held in Vilnius, on March the 18th 2005 for the launch of the Decade of Education in Europe [5].

3. Education for Sustainable Development

Currently, there is no universal model of education for sustainable development, but such a model could undoubtedly not be developed because, despite the agreement regarding general concepts, there are educational country-specific approaches, which vary as a result of the economic development, religious or cultural beliefs. Each country should establish its priorities and actions to be taken, starting from the existing ecological, social and economic conditions, education for sustainable development being a very important subject both for the developed countries and for the those under development, since, we are finally talking about protecting the entire planet, not about individual cases. Authentic leaders have always acknowledged that the educated human resource is the most important factor for an entity and the educated human resource is a real treasure. Regarding each country as an entity, which we mentioned above, we can see what educating citizens in the spirit of sustainable development means, especially since preventing a negative situation is cheaper than removing the negative results that might occur.

Quality education is a prerequisite for an education for sustainable development; therefore in the spirit of sustainable development, we can define education as the transposition of abstract into reality. Turning abstract into reality and strengthening the national potential, but also the potential of some individuals in view of providing a sustainable development, is basically “a learning organisation”. Education will provide support for young people in particular, in a world of permanent change, global and full of challenges and uncertainties, making them aware of the complex relations and the mode of action they should take. Education should be based on values, healthy values, such as responsibility, tolerance, honesty and respect for what is around us and it should accept the challenges that complexities may cause. Among such identified challenges, we mention:

- Increase awareness of the population that education regarding the education for sustainable development is essential;
- Promoting the concept of sustainability in popular culture. A man has to be explained a thing, a concept, so that, without distorting the reality, you make him understand what you want from him;
- Developing educational programmes on sustainable development with community involvement. If you want to create a benefit for the community, then this process will begin from that environment, in order to first identify the requests and needs, and then to adapt what is intended to be transmitted;
 - Developing a creative and innovating working climate;
 - Complexity of the concept of sustainable development, etc.

Education helps develop skills to learn, live together, i.e. to belong to a group, to do something and nonetheless live. Therefore, education is a key element of sustainable development transformation, offering people the possibility to translate their vision into a reality of the society. This not only provides scientific skills, but it also gives the motivation to use

them, gives the explanation and offers social support to develop skills and to apply them. This educational process is nothing but a process of learning, skill, of how to take the necessary decisions to ensure future prosperity of the economy, ecology, and also equity of everybody in society, thus, the development of future-oriented thinking should become an essential task of education.

All these processes are an integral part of a system, and we are talking of course about the educational system, so how should this system be structured in terms of sustainable development? A democratic society may feel safe and constantly grow, if the education system meets at least two requirements:

- The education process should be such that even the weakest students are educated so that their current and future actions are not a danger to the society or to themselves.
- The quality of training pupils / students should be undisputable, so that they become professionals and able to handle the most complex issues and challenges of the modern life.

If the education system does not meet those two minimum conditions, we cannot speak of sustainable education or even more about sustainable development of the society. Those who represent this system are part of it and they should have certain qualities, so that they contribute to its continuous development and improvement. They should be able to take competent decisions, in unusual situations, which require flexible thinking and thorough knowledge in certain areas, to be responsible, to have the ability to demonstrate the initiative and social skills, to work as a team when they implement important social projects. It is pretty difficult to determine, “or maybe easy!?” some level of existence of a sustainable development, but, at least for initially, it would be useful to consider the following aspects:

- Creating methodological support to enable the integration of issues related to sustainable development within the already existing disciplines (chemistry, geography, economics, etc.);
- Developing courses related to sustainable development to be offered / taught in specialised faculties;
- Developing appropriate educational materials;
- Creating a stimulating system, by organising competitions, contests, conferences, etc.

The educational system must be recognized as a process by which, both people and the society can trace objectives and reach the maximum of potential, thus education for or in the spirit of sustainable development requires a shift of the current system, based exclusively on providing information, to one based on solving problems and identifying possible solutions.

In regions where the population does not have high level of education, the economy generally consists of agriculture and resource extraction. The more the education level increases – increasingly sophisticated industries and high level of consumption, the higher the pollution is, etc. The relationship between sustainable development and education is thus complex. Research shows that education is the one helping countries achieve their sustainable development goals. The impact is on increasing productivity in agriculture, increasing attention to health, reducing the rate of population’s growth and generally raising the living standards. In the reorientation of education towards sustainable development, those who develop education programmes must find the balance between the knowledge of the future and the traditional way of living. Most of the times, the traditional way of living amazes us with highly ecological solutions to problems related to the use of resources.

Education for and in the spirit of sustainable development should put the society to challenge, adopt new behaviours and measures to ensure a decent future. This dismisses traditional customs and makes room to new approaches, based on values, critical thinking and analysis, encourages participation in decision making, and identifying relevant information

locally rather than globally, the way forward being that from unitary to whole. In conclusion, the decade of education for sustainable development aims to change the approach on education so that the principles and practices of sustainable development are integrated.

4. Conclusions

Finding a balance between the existing natural abilities and needs (current and future) of the society is the key issue. The human ecological hall-mark has become so overwhelming that the planet can no longer support it. The predatory character of “the consumer society” is strongly denounced. This is why we need a new approach of the issue, a different education, an education for sustainable development.

Many universities in Romania are still in the pioneering stage of introducing the sustainable development in the curriculum and turning them into sustainable universities. As we mentioned, Education for Sustainable Development should be conceived and implemented in close relation to the economic, social and environmental realities locally, wearing various aspects and shapes, adapted to the unique profile of each region. This can be achieved by elaborating the implementation methods of sustainable education in the curriculum, so that graduated become agents of change, able to transform the society by understanding how the economic, ecologic and environmental system works and acts, while at the same time exploring the dynamic tension between economic growth and management of environmental issues.

In the reorientation of education towards sustainable development, those who develop education programmes must find the balance between the knowledge of the future and the traditional way of living. Most of the times, the traditional way of living amazes us with highly ecological solutions to problems related to the use of resources.

Paradoxically or not, however, the more educated and wealthy the society is, the more negative its impact is on the environment, consumption needs are greater so is pollution. This leads to the conclusion that the education of citizens is not enough to achieve sustainable development. The challenge is to educate without increasing the population’s need of consumption, changing consumption tendencies and limiting pollution, namely motivating them to use consciously.

It is hoped that policy makers in education, curriculum developers, teacher trainers, directors, professors and parents’ associations will recognize and give more support to bring education for sustainable development at the heart of the learning process. Education reform is a complex process that requires a considerable amount of research, experimentation, analysis and validation.

The correct evaluation of the human capital and medium and long-term evolution tendencies are fundamental for designing a realistic prospect of a sustainable development model in all its essential components: economic, socio-cultural and environmental.

References: 1. *Gerhard Schröder*, cuvânt înainte la raportul de progres 2004 al guvernului federal german: "Perspektiven für Deutschland. Unsere Strategie für eine nachhaltige Entwicklung - *Perspective pentru Germania. Strategia noastră pentru o dezvoltare durabilă*. 2. *Willi Linder*, Hohe Ansprüche; în: *umwelt & bildung* 3/2004. 3. Consiliul Uniunii Europene, *Strategia de Dezvoltare Durabilă a UE revizuită*, Bruxelles, 26 iunie 2006. 4. *UNESCO Education for Sustainable Development in Action*, “Guidelines and Recommendations for Reorienting Teacher Education to Address Sustainability”, Technical Paper N° 2, 2005. 5. *UNESCO, Education for Sustainable Development in Action*, “Good Practices in Education for Sustainable Development: Teacher Education Institutions”, Good Practices N°1, 2007.

Джорж Белан

ОСВІТА ДЛЯ СТАЛОГО РОЗВИТКУ

Сталий розвиток є розвитком, спрямованим на задоволення потреб нинішніх поколінь, не ставлячи під загрозу можливості майбутніх поколінь задовольняти свої власні потреби. Щоб зрозуміти це, ми повинні бути освідчені у цьому дусі. Освіта для стійкого розвитку також дає нову мотивацію для освітніх законів, таким чином даючи можливість творчо брати участь у визначенні рішень та оцінки альтернатив для створення стійкого розвитку.

Освіта повинна бути заснована на цінностях, здорових цінностях, таких як відповідальність, терпимість, чесність і повага до того, хто навколо нас, і вона повинна прийняти виклик, що може викликати складності.

Ключові слова: *сталий розвиток, освіта, рівновага навколишнього середовища.*

УДК 338.1

Джорже Бэлан

ОБРАЗОВАНИЕ ДЛЯ УСТОЙЧИВОГО РАЗВИТИЯ

Устойчивое развитие является развитием, которое направлено на удовлетворение потребностей нынешних поколений, не ставя под угрозу возможности будущих поколений удовлетворять свои собственные потребности. Чтобы понять это, мы должны быть образованы в этом духе. Образование для устойчивого развития также приносит новую мотивацию для образовательных законов, таким образом давая возможность творчески участвовать в определении решений и оценки альтернатив для создания устойчивого развития.

Образование должно быть основано на ценностях, здоровых ценностях, таких как ответственность, терпимость, честность и уважение к тому, кто вокруг нас, и оно должно принять вызов, что может вызвать сложности.

Ключевые слова: *устойчивое развитие, образование, равновесие окружающей среды.*

Стаття надійшла до редакційної колегії 19.02.2013